

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE MIEJSKIEJ KOŚCIAN

NA LATA 2024-2030

Spis treści

.....	1
SPIS TREŚCI	2
1. PODSTAWA PRAWNA	3
2. METODOLOGIA, PRZEBIEG PRAC I ŹRÓDŁA DANYCH	4
3. WPROWADZENIE TEORETYCZNE	6
4. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE MIEJSKIEJ KOŚCIAN	8
4.1 POŁOŻENIE GMINY MIEJSKIEJ KOŚCIAN	8
4.2 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	8
4.3 SYTUACJA GOSPODARCZA.....	10
4.4 SYTUACJA SPOŁECZNA	11
5. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	13
5.1 ANALIZA DANYCH ZASTANYCH	13
5.2 WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO.....	17
5.3 WNIOSKI ZE ZOZNISKOWANEGO WYWIADU GRUPOWEGO	23
5.4 ZASOBY	26
6. CELE	27
7. REALIZACJA	28
8. ODBIORCY.....	34
9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	35
10. MONITORING I EWALUACJA.....	36
11. EFEKTY	37
12. SPIS TABEL	38
13. SPIS WYKRESÓW	39

1. Podstawa prawna

Opracowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej zostało wskazane jako zadanie własne gminy w *Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej* w art. 6 pkt. 2 w kontekście tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Do zadań gminy w zakresie tworzenia tego systemu należy poza tym:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Niniejszy dokument zgodny jest także z innymi aktami prawnymi związanymi z obszarem pomocy społecznej i wspierania w problemach rodzin, tj.:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zmianami);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zmianami);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1939 ze zmianami);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870).

2. Metodologia, przebieg prac i źródła danych

Prace nad *Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2024-2030* podzielono na dwa etapy – etap realizacji prac analityczno-diagnostycznych oraz etap opracowywania części programowej.

Prace analityczno-diagnostyczne koncentrowały się na opracowaniu diagnozy sytuacji w obszarze przemocy domowej w Kościanie. W toku prac wykorzystano szereg różnego rodzaju danych i informacji, unaoczniających kondycję Miasta w tym obszarze. Źródłem danych były przede wszystkim statystyki Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz sprawozdania Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie. Ponadto wykorzystano wyniki badania ankietowego, realizowanego w formule CAWI (*Computer-Assisted Web Interview*, ankieta internetowa), w którym zdecydowało się udzielić odpowiedzi 107 mieszkańców Miasta. Strukturę respondentów ankiety prezentuje tabela poniżej.

Tabela 1 Struktura respondentów ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan

Kryterium	Opcje	Liczba respondentów	Udział procentowy
Płeć	Kobieta	93	86,9%
	Mężczyzna	14	13,1%
Wiek	Poniżej 17 lat	1	0,9%
	18-25 lat	10	9,3%
	26-40 lat	47	43,9%
	41-59 lat	43	40,2%
	Powyżej 60 lat	6	5,6%
Wykształcenie	Podstawowe i gimnazjalne	3	2,8%
	Zasadnicze zawodowe	7	6,5%
	Średnie	24	22,4%
	Policealne	4	3,7%
	Wyższe	69	64,5%
Status zawodowy	Uczeń/student	4	3,7%
	Pracownik fizyczny	17	15,9%
	Pracownik umysłowy	72	67,3%
	Przedsiębiorca	3	2,8%
	Emeryt	3	2,8%
	Bezrobotny	5	4,7%
	Inne	3	2,8%

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.

Uzupełnieniem prac analityczno-diagnostycznych był **zogniskowany wywiad grupowy**, przeprowadzony 28.08.2024 w tematyce przemocy domowej. Uczestnikami wywiadu byli przedstawiciele:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie;
- Zespołu Interdyscyplinarnego;
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Sądu Rejonowego w Kościanie;
- Komendy Powiatowej Policji w Kościanie;
- placówek oświatowych z terenu Miasta;
- SP ZOZ Kościan.

Wyniki prac analityczno-diagnostycznych stanowiły punkt wyjścia do opracowania **części programowej** niniejszego dokumentu. Ta realizowana była przy współpracy ekspertów przedsiębiorstwa Izabela Wikar Konsulting, przedstawicieli Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie oraz uczestników zogniskowanego wywiady grupowego. Opracowano siatkę celów wraz z miernikami ich realizacji. Ponadto określono źródła finansowania, adresatów oraz sposób monitoringu i ewaluacji dokumentu.

3. Wprowadzenie teoretyczne

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej zdefiniowała przemoc domową wskazując, że jest to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, a w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Ze względu na rodzaj występujących zachowań agresywnych (dotyczy zarówno czynnych – tzw. gorących, jak i biernych – tzw. chłodnych przejawów agresji) wyróżnia się przemoc:

- fizyczną – m.in. bicie, kopanie, popychanie, szarpanie, duszenie, krępowanie, etc.;
- psychiczną – m.in. poniżanie, upokarzanie, wyśmiewanie, zawstydzanie, ośmieszanie, kontrolowanie, wpędzanie w poczucie winy, wyzywanie, nieustanna krytyka, narzucanie własnych poglądów, oczernianie, domaganie się posłuszeństwa, ignorowanie, etc.;
- seksualną – wymuszanie czynności seksualnych (także w relacji partnerskiej/małżeńskiej), przekraczanie granic w obszarze erotyki, nakłanianie/zmuszanie do nieakceptowalnych praktyk seksualnych, etc.;
- ekonomiczną – uniemożliwianie podjęcia pracy, odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, stosowanie szantażu ekonomicznego, używanie pieniędzy do stworzenia relacji władzy i kontroli nad partnerem/rką, niepłacenie zasądzonych alimentów, etc.;
- zaniedbanie – niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych (bezpieczeństwo, sen, pożywienie, higiena, ubranie, etc.) lub/i emocjonalnych (bliskość, troska, dbałość

o dobrostan psychiczny, etc.) osoby zależnej od opiekuna – tu przede wszystkim dziecka, ale również osoby starszej/ niepełnosprawnej.

Wśród głównych czynników ryzyka wystąpienia przemocy domowej wymienia się: środowisko społeczne, nadużywanie i uzależnienie od alkoholu, dziedziczenie wzorca przemocy oraz funkcjonujące normy społeczne i kulturowe¹.

W *Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej* dla osób doznających przemocy określono między innymi działania takie jak: poradnictwo psychologiczne, medyczne, prawne, socjalne, interwencja kryzysowa i wsparcie, ochrona przed dalszym krzywdzeniem. Ww. ustawa nakłada obowiązki w zakresie organizowania pomocy dla osób doznających przemocy na organy administracji rządowej i samorządowej.

¹ <https://kcpu.gov.pl/przemoc/charakterystyka-zjawiska-przemocy-w-rodzinie/>, dostęp: 28.10.2023

4. Podstawowe informacje o Gminie Miejskiej Kościan

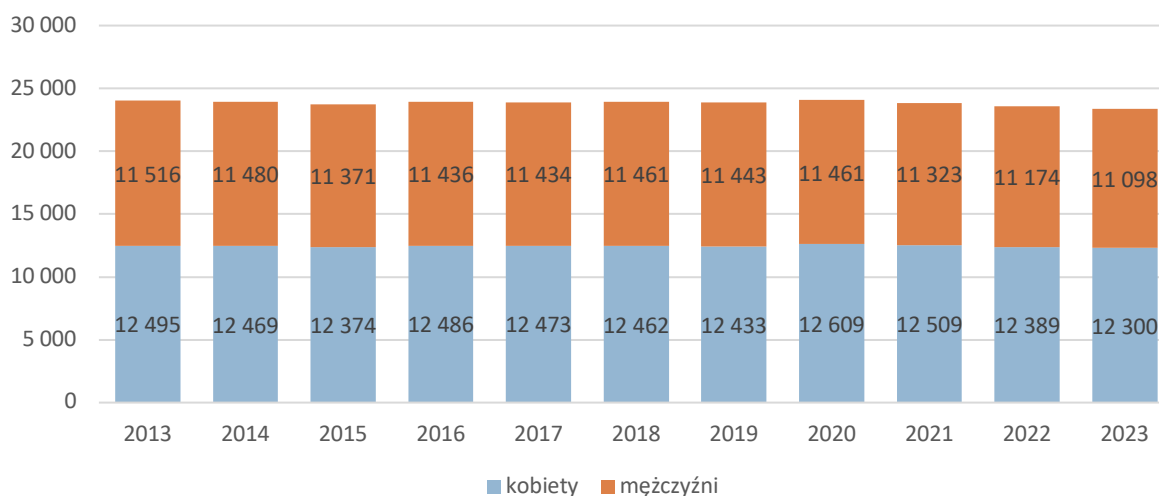
4.1 Położenie Gminy Miejskiej Kościan

Gmina Miejska Kościan należy do powiatu kościańskiego w województwie wielkopolskim. Zajmuje powierzchnię 9 km² i zamieszkuje ją 23 398 mieszkańców (stan na 31.12.2023 według statystyk Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego) – tj. 30,3% ludności powiatu. Miasto leży nad Kanałem Kościańskim, ok. 50 km od stolicy województwa – Poznania.

4.2 Sytuacja demograficzna

Na koniec 2023 roku, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, Miasto Kościan zamieszkiwało 23 398 mieszkańców, z czego 52,6% stanowiły kobiety, a 47,4% - mężczyźni. W ciągu ostatnich 10 lat (2013-2023) liczba ludności Miasta zmalała o 2,6%.

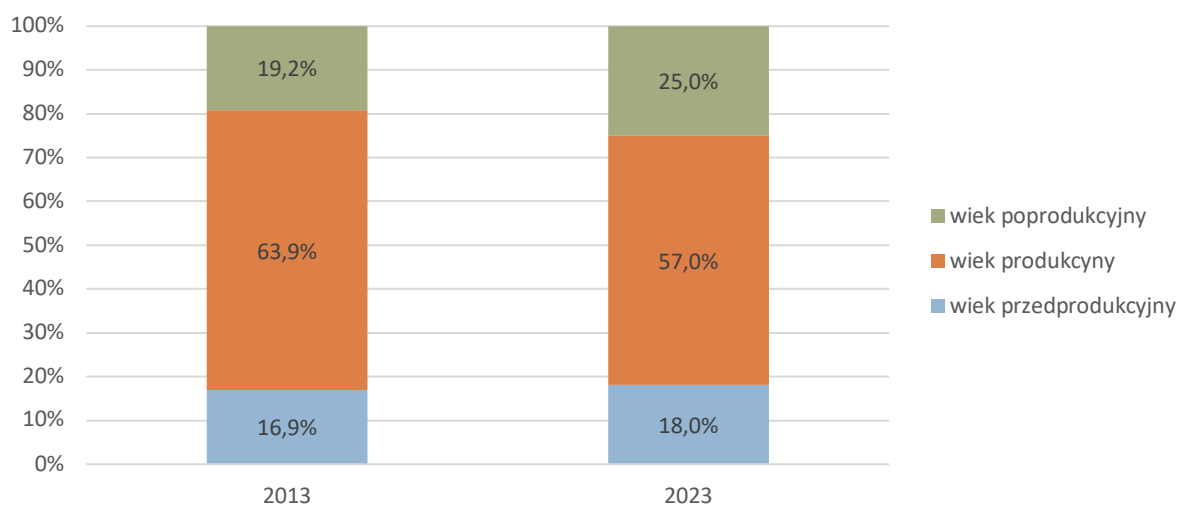
Wykres 1 Liczba ludności w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2013-2023 [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W Kościanie obserwuje się znaczące zmiany struktury ludności. W ostatnich latach wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności – z 19,2% w 2013 roku do 25,0% w 2023 roku. Oznacza to zatem, że aktualnie co czwarty mieszkaniec Miasta jest osobą w wieku poprodukcyjnym. Wzrósł z kolei udział osób w wieku przedprodukcyjnym – z 16,9% do 18,0%, co należy uznać za zjawisko korzystne.

Wykres 2 Struktura ludności Gminy Miejskiej Kościan w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w 2013 i 2023 roku [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przyrost naturalny w Kościanie w ostatniej dekadzie najczęściej notuje wartości ujemne (wyjątkiem były lata 2015-2018). Miasto charakteryzuje ponadto ujemne saldo migracji. To przyczyny zmniejszającej się z roku na rok populacji Miasta.

Tabela 2 Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 000 ludności w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2013-2023 [‰]

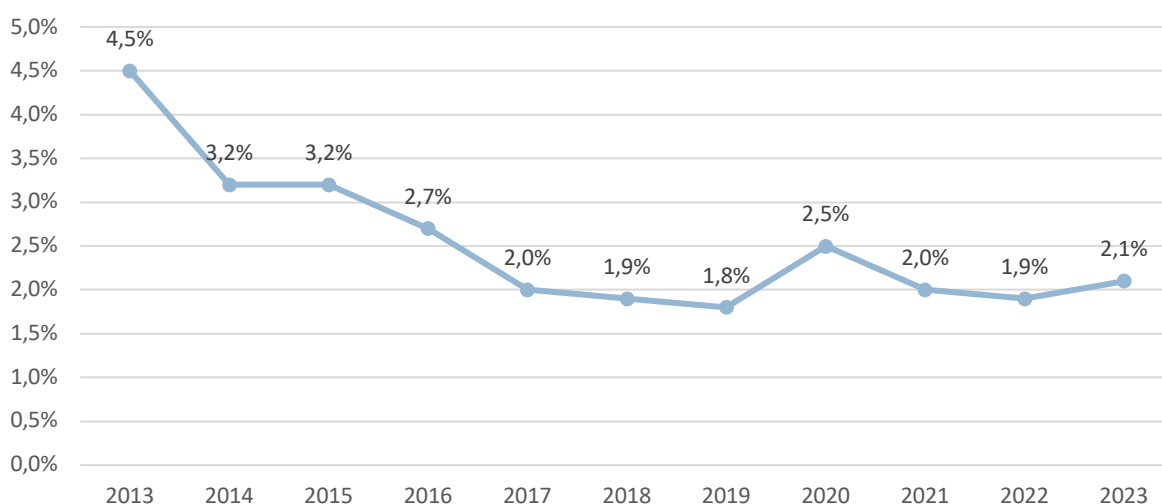
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Średnia 2013-2023
Przyrost naturalny na 1 000 ludności	-2,2	-0,5	1,5	0,7	1,3	0,4	-0,2	-3,3	-5,4	-3,3	-4,0	-1,4
Saldo migracji na 1 000 ludności	-1,2	-1,2	Bd.	-2,3	-1,0	-0,4	-1,9	-1,5	-2,7	-7,0	-2,9	-2,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

4.3 Sytuacja gospodarcza

Na koniec 2023 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kościanie zarejestrowanych było 274 osoby bezrobotne z Miasta Kościan. To o niemal 60,0% mniej niż w 2013 roku. Bezrobotni stanowili w 2023 roku 2,1% ludności w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika notowała trend spadkowy, który przerwała pandemia COVID-19. W 2023 roku odnotowano wzrost udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym o 0,2 p.p. w relacji z rokiem poprzednim.

Wykres 3 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2013-2023 [%]

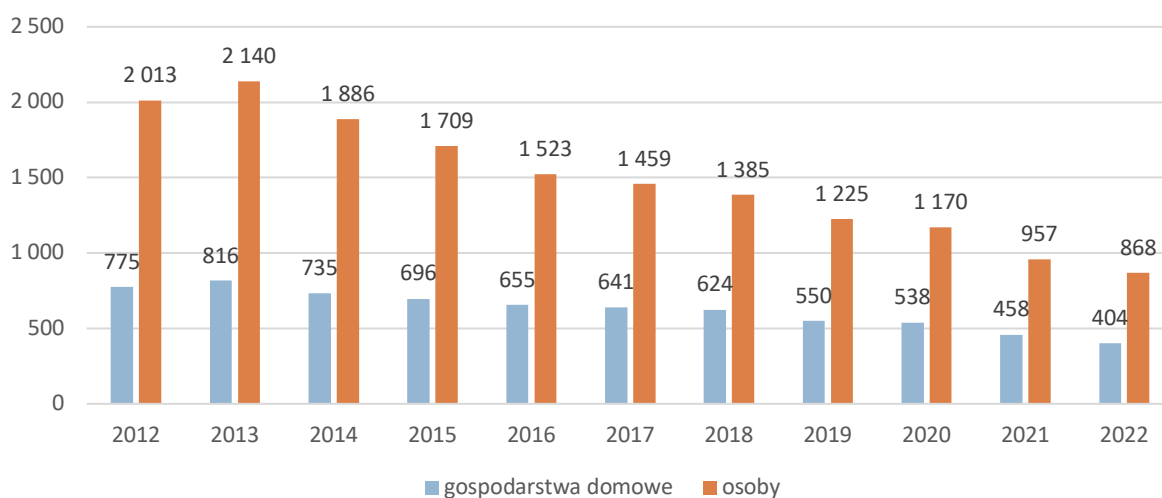
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Kobiety stanowiły w 2023 roku 60,2% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Kościanie. 24,5% osób zarejestrowanych jako bezrobotne w Kościanie to osoby młode do 30. roku życia. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w Kościanie niemal 35,0% to osoby długotrwale bezrobotne.

4.4 Sytuacja społeczna

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na terenie Kościana ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało w 2022 roku 404 gospodarstwa domowe (o 47,9% mniej niż dekadę wcześniej), a w nich – 868 osób (o 56,9% mniej niż w 2012 roku). Widoczna jest wyraźna tendencja spadkowa.

Wykres 4 Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2012-2022 [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej w Kościanie jest długotrwała choroba (322 rodzin w 2023 roku), a następnej kolejności niepełnosprawność (229 rodzin) oraz ubóstwo (116 rodzin)².

W kontekście przemocy warto wspomnieć o placówkach opieki nad dziećmi i szkołach, które funkcjonują na terenie Kościana. Są to bowiem miejsca, gdzie nauczyciele, pedagodzy i psychologowie mogą w pierwszej kolejności zderzyć się z problematyką przemocy domowej i na nią zareagować.

² Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie oraz z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2023 rok, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościanie.

W Kościanie funkcjonują:

- 3 kluby dziecięce³ oraz instytucja dziennej opieki nad dziećmi do lat 3⁴;
- 11 przedszkoli i punktów przedszkolnych (w tym 6 publicznych)⁵;
- 4 szkoły podstawowe:
 - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Powstańców Wielkopolskich;
 - Szkoła Podstawowa nr 2 im. Władysława Broniewskiego;
 - Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Feliksa Stamma;
 - Szkoła Podstawowa nr 4 im. Mariana Koszewskiego⁶;
- szkoły ponadpodstawowe:
 - I liceum ogólnokształcące im. Oskara Kolberga⁷;
 - Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Franciszka Ratajczaka⁸;
- dodatkowo:
 - Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Konopnickiej⁹;
 - Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. ks. dra Józefa Surzyńskiego¹⁰.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Kościana funkcjonuje 31 przychodni ochrony zdrowia, z czego 3 są podległe samorządowi terytorialnemu. System ochrony zdrowia wspiera dodatkowo 12 aptek, a specjalistyczną opiekę zdrowotną zapewniają: szpital - Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kościanie oraz Wielkopolskie Centrum Neuropsychiatryczne im. Oskara Bielawskiego w Kościanie. Placówki ochrony zdrowia to także miejsca, gdzie personel może zaobserwować i podjąć kroki w kierunku wsparcia osoby doznającej przemocy domowej.

³ www.empatia.mpips.gov.pl/dla-swiadczeniobiorcow/rodzina/d3/rejestr-zlobkow-i-klubow, dostęp: 30.08.2024.

⁴ www.koscian.pl/Koscianskie_Stacyjkowo,15201.html, dostęp: 30.08.2024.

⁵ www.koscian.pl/Przedszkola.html, dostęp: 30.08.2024.

⁶ www.koscian.pl/Szkoly_Podstawowe,7948.html, dostęp: 30.08.2024.

⁷ www.koscian.pl/I_Liceum_Ogolnokształcace,7949.html, dostęp: 30.08.2024.

⁸ www.koscian.pl/Pozostale_szkoly,7951.html, dostęp: 30.08.2024.

⁹ www.zss-koscian.pl/, dostęp: 30.08.2024.

¹⁰ www.koscian.pl/Pozostale_szkoly,7951.html, dostęp: 30.08.2024.

5. Diagnoza zjawiska przemocy domowej

5.1 Analiza danych zastanych

Procedura Niebieskie Karty

Prawo narzuca kadrze pedagogicznej placówek oświatowych, policji, pracownikom socjalnym¹¹ oraz przedstawicielom ochrony zdrowia obowiązek reagowania na doświadczanie przemocy w postaci uruchomienia procedury Niebieskie Karty. Procedura jest wszczynana, gdy pracownik otrzyma zgłoszenie lub w toku czynności służbowych nabierze podejrzenia, że w określonej rodzinie dochodzi do aktów przemocy wobec jej członków. Założenie Niebieskiej Karty wiąże się z rozpoczęciem procedury przeciwdziałania aktom przemocy w domowym zaciszu poprzez zapewnienie ochrony osobom doznającym przemocy i udzielania im pomocy instytucjonalnej, a także poprzez oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc. Założenie Niebieskiej Karty nie jest jednoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o przemocy domowej, mimo to stanowi dowód w sprawie sądowej.

Każdego roku w Gminie Miejskiej Kościan rozpoczynanych jest 70-80 procedur „Niebieskie Karty”. W perspektywie lat nie obserwuje się w tym zakresie wyraźnej tendencji spadkowej. „Niebieskie Karty” w większości zakładane są przez Komendę Powiatową Policji w Kościanie – pojedyncze zakładane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościanie, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościanie, placówki oświatowe i ochrony zdrowia. Odliczając zamknięte procedury, na koniec roku w ostatnich latach (2021-2023) obsługiwanych jest 20-30 procedur „Niebieskie Karty”. W latach 2018-2020 było to 40-50 procedur, co oznacza pewną tendencję spadkową.

¹¹ Z ramienia Ośrodka Pomocy Społecznej lub Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Tabela 3 Dane na temat procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Miejskiej Kościan

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Założone „Niebieskie Karty”, w tym przez:	81	73	76	86	72	78
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościanie i inne OPS	2	2	1	4	3	4
- Komendę Powiatową Policji w Kościanie	74	62	66	71	68	73
- Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościanie	1	0	1	0	0	0
- placówki oświatowe	2	1	1	4	1	1
- placówki ochrony zdrowia	2	8	7	7	0	0
„Niebieskie Karty” założone bez zgody osób doznających przemocy	9	2	1	4	2	3
Ustanie przemocy domowej po założeniu „Niebieskiej Karty”	39	45	31	58	37	48
Zakończenie procedury „Niebieskiej Karty”	46	80	44	111	60	54
Liczba aktualnie otwartych „Niebieskich Kart” na dzień 31 grudnia	49	40	50	26	22	32

Źródło: Sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Kościanie.

Procedura „Niebieskie Karty” w Kościanie dotyczy rokrocznie ok. 100 osób doznających przemocy domowej. Brak jest tendencji spadkowej w tym zakresie na przestrzeni ostatnich lat. Wśród osób doznających przemocy przeważają kobiety, duża ich część to także dzieci. Kilkanaście osób doznających przemocy co roku to osoby powyżej 60 lat. W ostatnich latach spadła liczba osób doznających przemocy, będących osobami z niepełnosprawnością – z kilkunastu do kilku. Wśród osób stosujących przemoc, których rokrocznie jest 70-80 osób, przeważają mężczyźni.

Tabela 4 Osoby doznające przemocy domowej oraz stosujące przemoc domową w Gminie Miejskiej Kościan – dane z procedury „Niebieskie Karty”

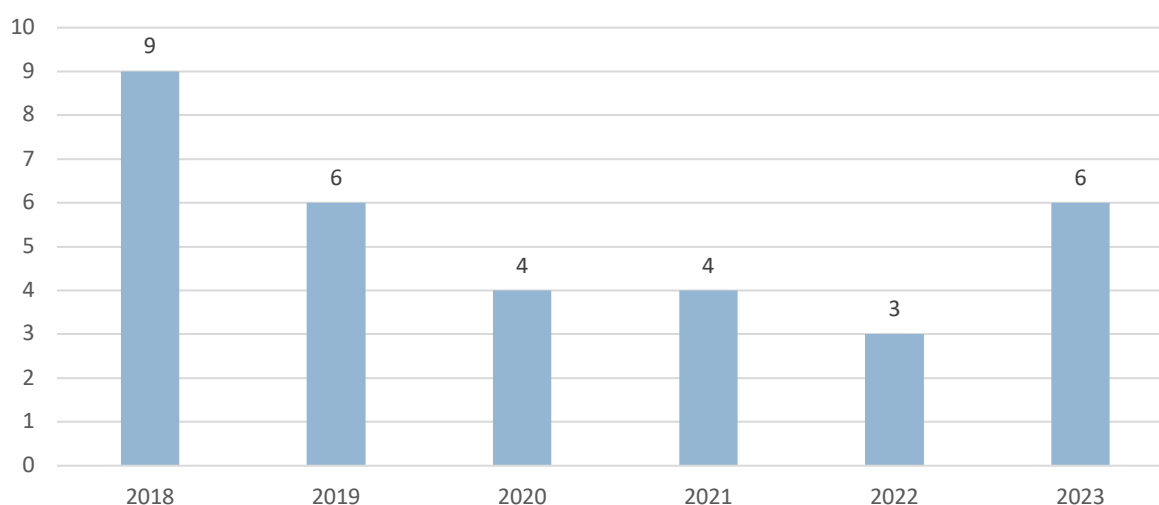
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Osoby doznające przemocy domowej, w tym:	100	87	99	135	116	107
- kobiety	63	63	55	68	68	67
- mężczyźni	12	12	9	16	12	9
- dzieci	25	12	35	51	36	31
- osoby pow. 60. roku życia	17	12	8	8	14	15
- osoby z niepełnosprawnością	18	20	12	6	3	2
Osoby stosujące przemoc domową, w tym:	83	77	77	77	72	83
- kobiety	13	8	11	10	12	9
- mężczyźni	70	69	66	67	69	74

Źródło: Sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Kościanie.

Wsparcie pomocy społecznej

Jak pokazują dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej w Mieście w latach 2018-2022 notowała trend spadkowy by wzrosnąć w 2023 roku. Jest to jednak nadal zaledwie kilka rodzin rocznie.

Wykres 5 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2018-2023 [szt.]

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościanie.

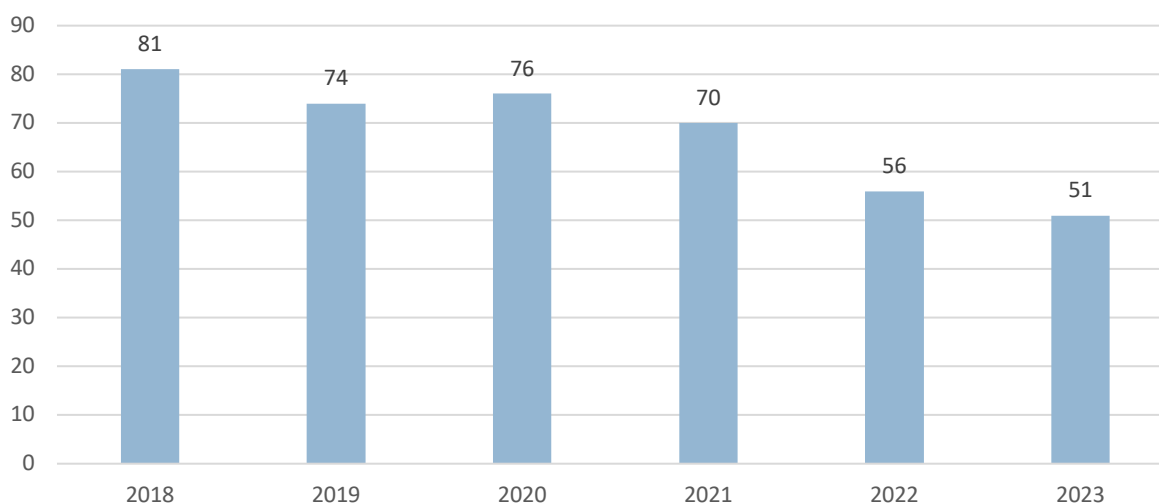
Alkoholizm

Zdaniem specjalistów, alkohol występuje jako czynnik ryzyka pojawienia się przemocy domowej. Odrębnym aspektem jest kwestia przemocy ekonomicznej w przypadku rodzin z problemem alkoholowym, w sytuacji kiedy budżet i finanse rodzinne są nadszarpywane i wyczerpywane w związku z uzależnieniem.

Rodzina z problemem alkoholowym to taka, w której przynajmniej jedna osoba używa alkoholu w sposób szkodliwy dla niej samej i dla pozostałych członków rodziny. Nadużywanie alkoholu przez członka rodziny sprawia, że zaburzeniu ulega cały system rodzinny, co może się przejawiać m.in. zniszczeniem więzi emocjonalnej pomiędzy członkami rodziny, brakiem wsparcia, pomocy i zrozumienia wśród członków rodziny, izolacją społeczną. Dotyczy to sytuacji, w której członkowie rodziny dokładają wszelkich starań, żeby fakt nadużywania alkoholu lub uzależnienia i to, co się w związku z tym dzieje w domu, nie zostało ujawnione, żeby nikt obcy nie poznał „rodzinnej tajemnicy”.

Jak pokazują dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie, liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu utrzymuje się na poziomie kilkudziesięciu rodzin rocznie, przy czym wyraźnie widoczny jest trend spadkowy omawianego wskaźnika. W 2018 roku z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu korzystało 81 rodzin, w 2023 roku – o 37,0% mniej, bo 51 rodzin.

Wykres 6 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2018-2023 [szt.]

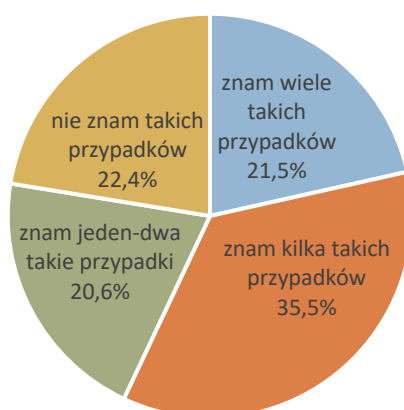

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościanie.

5.2 Wyniki badania ankietowego

Mieszkańcy Gminy Miejskiej Kościan spytani w badaniu ankietowym o skalę problemu przemocy domowej w Gminie odpowiadają w 21,5%, że znają wiele takich przypadków, a kolejne 35,5%, że zna takich przypadków kilka. 22,4% respondentów wskazało, że nie zna przypadków przemocy domowej. Można zatem zauważyć, że ponad połowa respondentów badania zna więcej niż jeden-dwa przypadki przemocy domowej. Ponadto należy pamiętać o charakterze tego zjawiska, które często nie uwidacznia się poza gospodarstwem domowym, w którym do niego dochodzi.

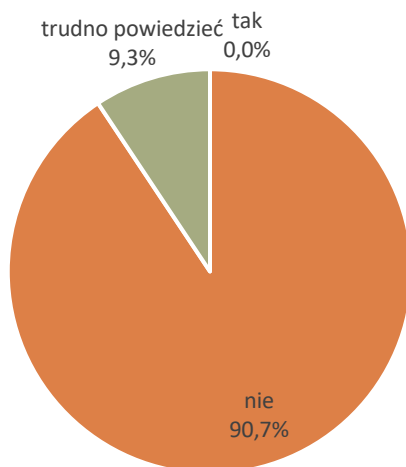
Wykres 7 Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu przemocy domowej w Kościanie?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.

Korzystnym jest, że dla znakomitej większości respondentów badania (90,7%) przemoc domowa nie jest sprawą prywatną, do której nie należy się wtrącać. To znak, że potencjalnie mieszkańcy Kościana są gotowi na reakcję na ewentualne przypadki przemocy domowej, które zaobserwują w swoim otoczeniu.

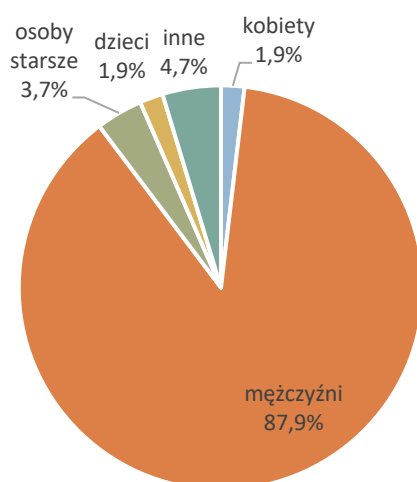
Wykres 8 Odpowiedzi na pytanie „Czy Pani/Pana zdaniem przemoc domowa to sprawa prywatna i nikt nie powinien się wtrącać?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.

Jako osoby stosujące przemoc domową najczęściej wskazywani są przez badanych mieszkańców Miasta mężczyźni (przez 87,9% respondentów). 4,7% ankietowanych wskazało inną niż zaproponowane odpowiedzi, wskazując, że problem stosowania przemocy domowej nie jest ich zdaniem zależny od płci czy wieku.

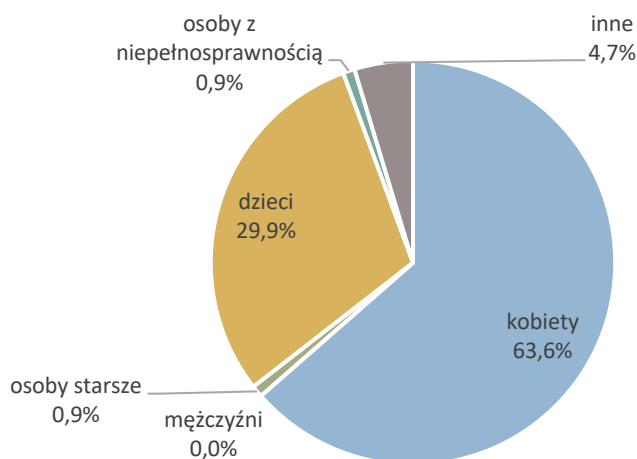
Wykres 9 Odpowiedzi na pytanie „Kto Pana/Pani zdaniem najczęściej stosuje przemoc domową?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.

Z kolei wśród osób odpowiedzi ankietowanych na temat osób, w stosunku do których najczęściej stosowana jest przemoc domowa, dominują „kobiety” (według 63,6% badanych) oraz dzieci (29,9%).

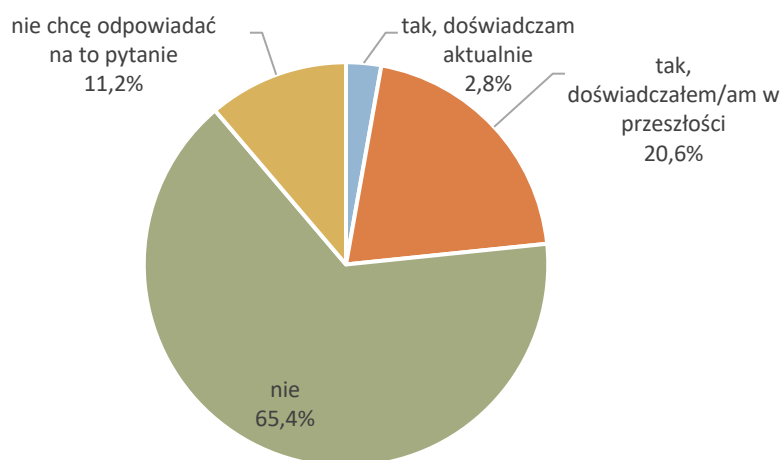
Wykres 10 Odpowiedzi na pytanie „Kto Pani/Pana zdaniem jest najczęściej ofiarą przemocy domowej?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.

23,4% badanych mieszkańców doświadcza lub doświadczyło przemocy domowej. W przypadku 20,6% badanych jest to problem z przeszłości. To kolejna ze statystyk, które mogą nakreślać skalę przemocy w mieście.

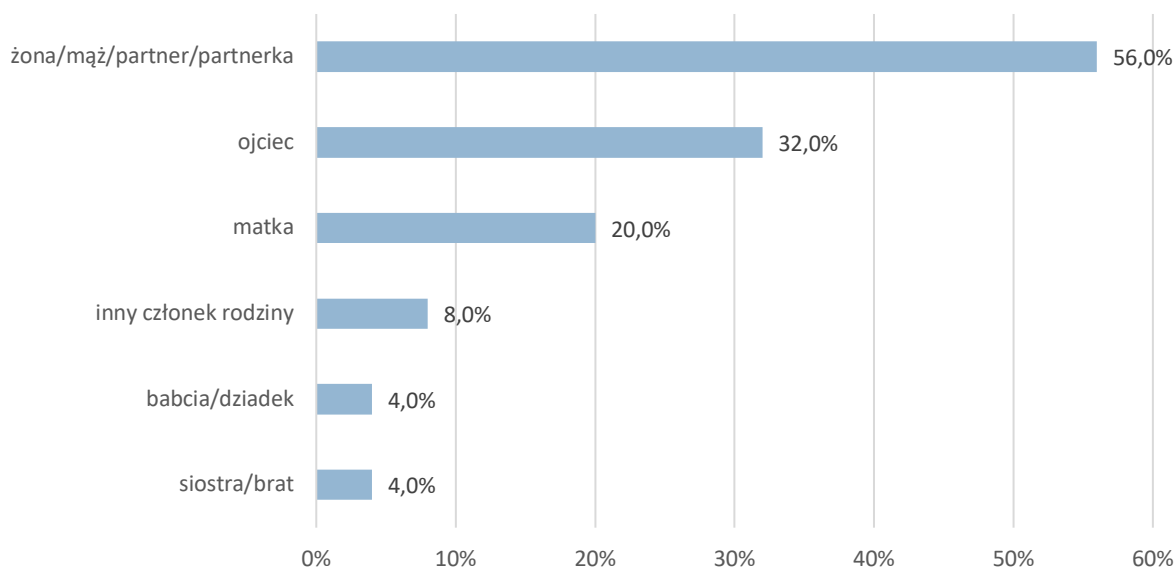
Wykres 11 Odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/Pani doświadczył/a lub doświadcza przemocy domowej?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.

Ponad połowa respondentów badania, którzy doświadczyli przemocy domowej (56,0%) wskazała, że stosowana była ona przez żonę/męża/partnera/partnerkę. W przypadku co trzeciego takiego respondenta (32,0%) był to ojciec, a w przypadku co piątego (20,0%) – matka.

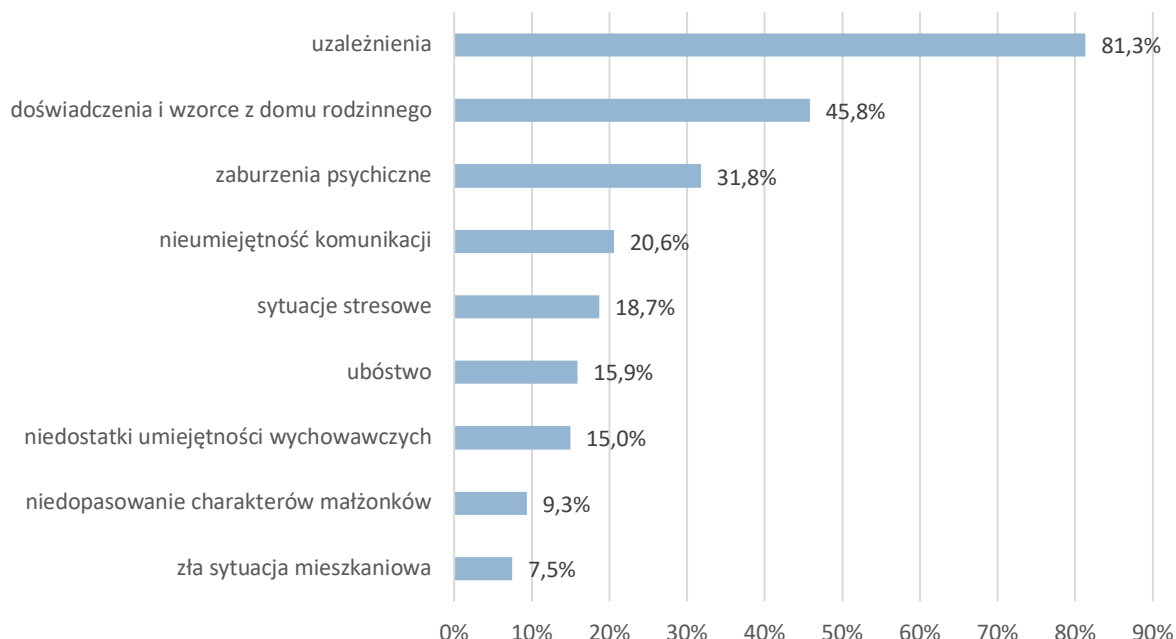
Wykres 12 Odpowiedzi na pytanie „Kto był/jest sprawcą doświadczanej przez Pana/Panią przemocy domowej?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.

Mając do wskazania maksymalnie 3 najczęstsze przyczyny przemocy domowej, respondenci ankiety najczęściej wskazywali na uzależnienia (81,3% z nich). Drugą najczęściej wskazywaną odpowiedzią były doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego (45,8%) oraz zaburzenia psychiczne (31,8%).

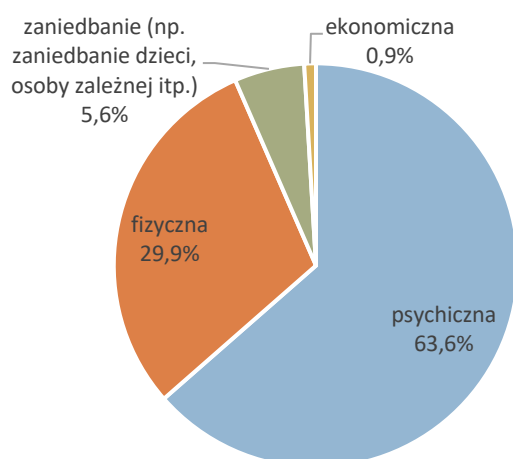
Wykres 13 Odpowiedzi na pytanie „Co według Pan/i jest najczęstszą przyczyną przemocy domowej?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.

Według respondentów najpowszechniejszą formą przemocy domowej jest przemoc psychiczna – tego zdania jest 63,6% osób, które brały udział w ankiecie. Według kolejnych 29,9% najpowszechniejsza jest przemoc fizyczna.

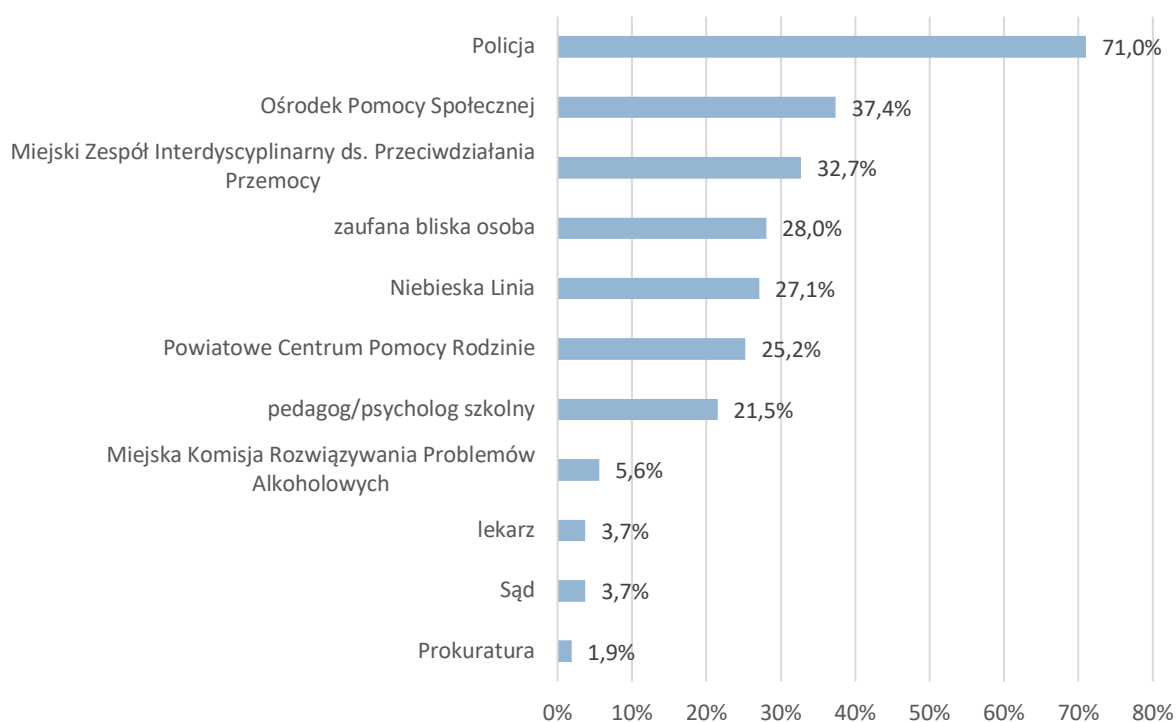
Wykres 14 Odpowiedzi na pytanie „Jaka Pani/Pana zdaniem forma przemocy domowej jest najbardziej powszechna?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.

Mając możliwość zaznaczenia maksymalnie 3 odpowiedzi, respondenci najczęściej wskazywali na Policję jako podmiot, do którego powinna się udać osoba doznająca przemocy (71,0% respondentów). Powyżej 30% respondentów wskazało na Ośrodek Pomocy Społecznej (37,4%) oraz Zespół Interdyscyplinarny (32,7%). Wysoko w zestawieniu znalazła się zaufana bliska osoba (28,0%).

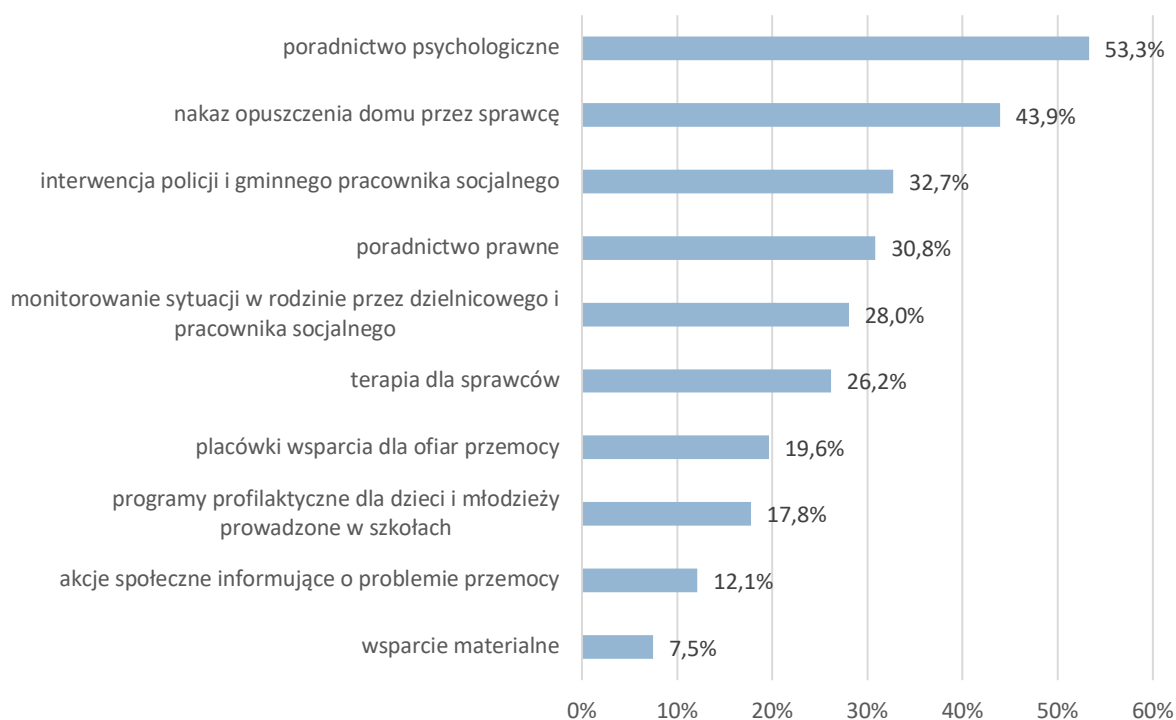
Wykres 15 Odpowiedzi na pytanie „Dokąd powinna udać się po pomoc osoba doznająca przemocy?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.

Uczestnicy badania mieli także możliwość zaznaczenia maksymalnie 3 odpowiedzi w pytaniu o najlepsze formy pomocy osobom doznającym, jak i stosującym przemoc domową. Ponad połowa wskazała na poradnictwo psychologiczne (53,3%). 43,9% zaznaczyło odpowiedź związaną z nakazem opuszczenia domu przez osobę stosującą przemoc. Ponad 30% badanych wskazało na interwencję policji i gminnego pracownika socjalnego (32,7%) oraz poradnictwo prawne (30,8%).

Wykres 16 Odpowiedzi na pytanie „Jakie są w Pan/Pani opinii najlepsze formy pomocy osobom doznającym przemocy domowej i sprawcom przemocy domowej?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.

5.3 Wnioski ze zogniskowanego wywiadu grupowego

Podczas zogniskowanego wywiadu grupowego z przedstawicielami podmiotów zaangażowanych w obszar wspierania rodzin w problemie przemocy domowej uzupełniono diagnozę sytuacji w omawianym obszarze o następujące wnioski:

- Obserwuje się włączanie do procedury „Niebieskie Karty” co jakiś czas tych samych rodzin – zdarza się zatem, że problem nie ustaje, a powraca, co może świadczyć negatywnie o efektywności realizowanego wsparcia, ale też o powadze i głębokim zakorzenieniu problemu przemocy w niektórych rodzinach;
- Przedstawiciele podmiotów zaangażowanych w obszar wspierania rodzin w problemie przemocy domowej są zgodni z diagnozą mieszkańców odnośnie najbardziej powszechnego rodzaju przemocy w Kościanie, wskazując na przemoc psychiczną;
- Przemoc psychiczna jest trudna do stwierdzenia – stanowi wyzwanie do zidentyfikowania dla rodzin, ale i dla podmiotów je wspierających;

- Przedstawiciele podmiotów zaangażowanych w obszar wspierania rodzin w problemie przemocy domowej są zgodni z diagnozą mieszkańców odnośnie osób, które najczęściej stosują przemoc, wskazując na mężczyzn;
- Zauważa się problem nie tylko przemocy rodziców wobec dzieci czy partnerów wobec siebie nawzajem i wobec dzieci, ale także dorosłych dzieci (najczęściej mężczyzn) wobec osób starszych, także rodziców (najczęściej matek) – często to przemoc psychiczna połączona z ekonomiczną;
- Nasila się liczba przypadków przemocy matek wobec dzieci;
- Zauważa się przykłady relacji w rodzinach, które trudno jednoznacznie zakwalifikować do interwencji podmiotów zajmujących się przemocą domową, a które można ocenić jako wpływające wysoce negatywnie na członków rodzin – podano przykład narzucania bardzo wysokich oczekiwań dzieciom i wykorzystywania dzieci w sprawach okołorozwodowych;
- Obserwuje się w Kościanie miejsca koncentracji przemocy – np. w określonych osiedlach, co z jednej strony może pozwolić na bardziej precyzyjne działania interwencyjne, a z drugiej strony – utrudnia osobom mieszkającym w miejscach koncentracji tego zjawiska nabranie innych, bardziej pozytywnych postaw i sposobów zachowania;
- Istnieje problem niechęci zgłaszania przypadków przemocy, szczególnie psychicznej, stosowanej przez kobiety w stosunku do mężczyzn;
- Odnośnie postaw osób, które doznają przemocy, wskazano, że te osoby czasem wypierają przemoc, bronią osób stosujących przemoc, zdarza się, że nie uczestniczą w dedykowanych im sprawie spotkaniach grup diagnostyczno-pomocowych, nie współpracują z Zespołem Interdyscyplinarnym;
- Osoby doznające przemocy domowej czasem cechuje rodzaj niezdecydowania – z jednej strony wydają się zdeterminowane by poradzić sobie ze swoim problemem, z drugiej - po czasie wycofują się ze swoich zamierzeń albo niechętnie współpracują z podmiotami, które mają im udzielić wsparcia;
- Osoby doznające przemocy domowej czasem oczekują zajęcia się sprawą wyłącznie przez Zespół Interdyscyplinarny (np. oczekują szybkiego odizolowania osoby stosującej przemoc, wysłania jej na terapię czy leczenie odwykowe), nie wykazując chęci

własnego zaangażowania czy zastosowania się do poleceń i porad podmiotów wspierających;

- Osoby doznające przemocy domowej czasem unikają rozmowy o swoim problemie, nie chcąc, by sytuacja została unaoczniona, a czasem nawet reagują agresją w stosunku do przedstawicieli podmiotów pomocowych, że „wtrącają się” one w sprawy ich rodzin;
- Osoby stosujące przemoc domową najczęściej negują tę sytuację, wypierają ją, nie uczestniczą w spotkaniach grup diagnostyczno-pomocowych, zaprzeczają, przerzucają odpowiedzialność na innych, czasem reagują agresywnie na oskarżenia o stosowanie przemocy;
- Przedstawiciele podmiotów zaangażowanych w obszar wspierania rodzin w problemie przemocy domowej wskazują, że przypadków przyznania się do stosowania przemocy i uznania swojej winy przez osoby stosujące przemoc jest w ich doświadczeniu zawodowym raczej niewiele;
- Pierwszym miejscem, gdzie trafiają osoby doznające przemocy domowej jest najczęściej Policja, a sąsiedzi najczęściej zgłaszają przypadki przemocy domowej do Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Współpraca między podmiotami które wspierają rodziny w problemie przemocy domowej i przepływ informacji między nimi w Kościanie oceniane są bardzo dobrze;
- W Kościanie rozpowszechnia się materiały informacyjne w różnych miejscach odnośnie możliwości uzyskania wsparcia w problemie przemocy domowej – dostęp mieszkańców do takiej wiedzy ocenia się jako dobry;
- Bardzo istotne jest zaangażowanie samych osób doznających przemocy w chęć zmiany swojej sytuacji, na które wpłynąć może pomoc psychologiczna – bez wzmocnienia własnej osoby i chęci trudno o sukces nawet najlepiej przygotowanych działań pomocowych;
- Korzystna może być praca grupowa osób, które doznają przemocy domowej, która pokaże im, że nie są same ze swoim problemem i mogą wzajemnie się wspierać, choć barierą dla korzystania z tego narzędzia może być poczucie wstydu i strachu odnośnie tego, co powiedzą sąsiedzi czy znajomi.;

- Korzystnie by w grupach angażujących osoby doznające przemocy brał udział specjalista – psycholog, psychoterapeuta, który może wesprzeć specjalistyczną wiedzą czy pokierować uczestnikami.

5.4 Zasoby

Do zasobów, które wspierają reakcję na problem przemocy domowej, jak i jemu przeciwdziałanie w Kościanie należą:

- Ośrodek Pomocy w Kościanie;
- Zespół Interdyscyplinarny;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespół Doradztwa Rodzinnego;
- Klub Integracji Społecznej;
- Lokalne Centrum Wolontariatu;
- placówki oświatowe;
- placówki ochrony zdrowia, w tym oddziały i poradnie leczenia uzależnień Wielkopolskiego Centrum Neuropsychiatrycznego im. Oskara Bielawskiego w Kościanie;
- Urząd Miejski Kościana.

Pomocą służą także inne instytucje, współpracujące z Miastem Kościan, tj.:

- Komenda Powiatowa Policji w Kościanie;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie wraz z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kościanie;
- Sąd Rejonowy w Kościanie;
- Prokuratura Rejonowa w Kościanie.

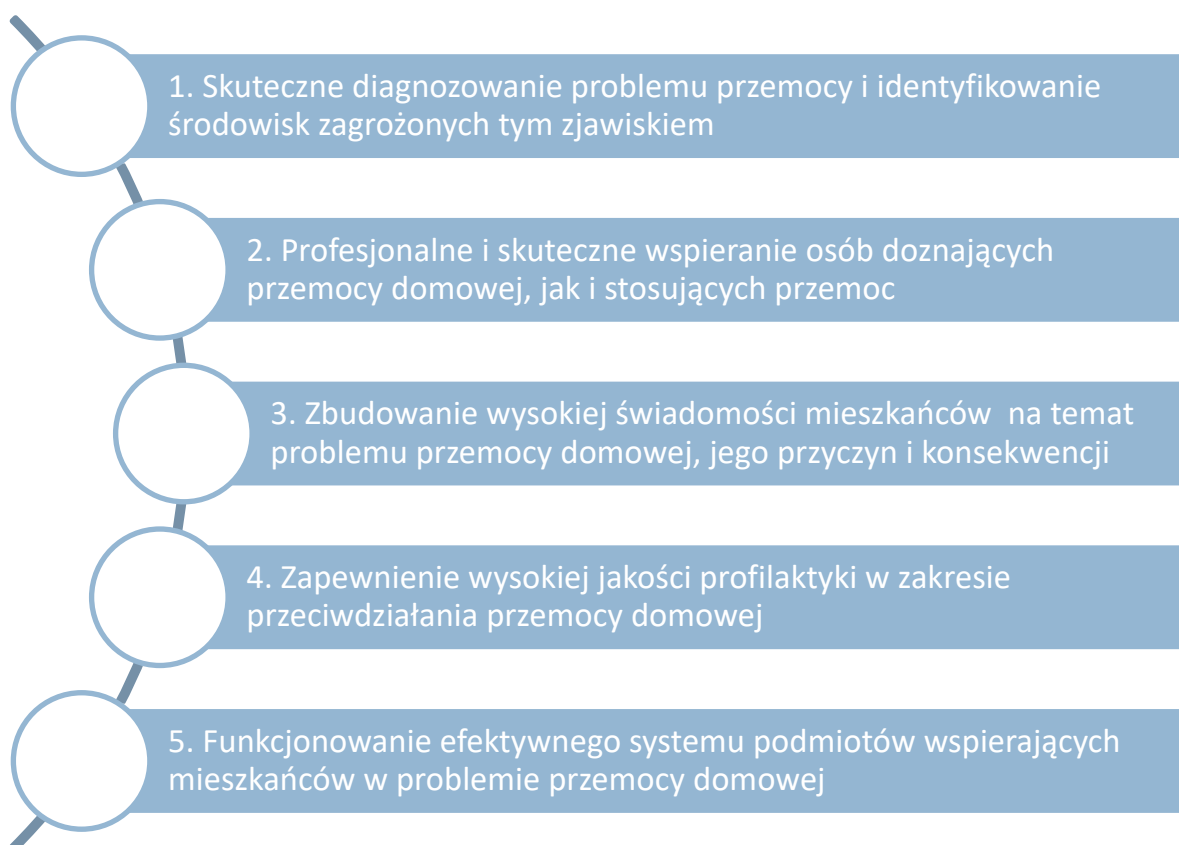
6. Cele

Cel główny *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2024-2030* to:

CEL GŁÓWNY

Redukcja zjawiska przemocy domowej w Gminie Miejskiej Kościan przez stworzenie efektywnego i specjalistycznego systemu reagowania na przemoc oraz jej skuteczną prewencję

Osiągnięcie celu głównego ma zostać zrealizowane poprzez osiągnięcie następujących celów szczegółowych:

-
1. Skuteczne diagnozowanie problemu przemocy i identyfikowanie środowisk zagrożonych tym zjawiskiem
 2. Profesjonalne i skuteczne wspieranie osób doznających przemocy domowej, jak i stosujących przemoc
 3. Zbudowanie wysokiej świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy domowej, jego przyczyn i konsekwencji
 4. Zapewnienie wysokiej jakości profilaktyki w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
 5. Funkcjonowanie efektywnego systemu podmiotów wspierających mieszkańców w problemie przemocy domowej

7. Realizacja

Realizacja założonych celów *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2024-2030* ma nastąpić poprzez skonkretyzowane działania, które przyporządkowano określonym podmiotom do realizacji. Dobrano do nich także mierniki realizacji dla monitorowania postępu wdrażania *Programu*.

Tabela 5 Realizacja Programu – cele szczegółowe, zadania, zaangażowane podmioty i mierniki realizacji

Cel szczegółowy	Zadanie	Zaangażowane podmioty	Mierniki realizacji
1. Skuteczne diagnozowanie problemu przemocy i identyfikowanie środowisk zagrożonych tym zjawiskiem	1.1 Prowadzenie diagnoz występowania zjawiska przemocy w Mieście	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Liczba przeprowadzonych działań diagnostycznych
	1.2 Identyfikacja miejsc intensyfikacji zjawiska przemocy	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	
2. Profesjonalne i skuteczne wspieranie osób doznających przemocy domowej, jak i stosujących przemoc	2.1 Prowadzenie i udoskonalanie procedury „Niebieskie Karty”	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Sąd	Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”
	2.2 Zapewnianie dostępu do pomocy specjalistów i poszerzanie możliwości uzyskania takiego wsparcia	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba osób doznających przemocy domowej Liczba osób stosujących przemoc domową

Cel szczegółowy	Zadanie	Zaangażowane podmioty	Mierniki realizacji
2. Profesjonalne i skuteczne wspieranie osób doznających przemocy domowej, jak i stosujących przemoc – c.d.	2.3 Kontynuacja działalności Zespołu Doradztwa Rodzinnego i Klubu Integracji Społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej	
	2.4 Tworzenie grup wsparcia	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej	
	2.5 Realizacja wsparcia osobom doznającym przemocy domowej w ramach pomocy społecznej, w tym wsparcia materialnego	Ośrodek Pomocy Społecznej	
	2.6 Zapewnianie schronienia osobom doznającym przemocy domowej	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	
	2.7 Prowadzenie interwencji służb na przypadki przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	
	2.8 Wykorzystywanie dostępnych narzędzi prawnych w zakresie oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Sąd	
	2.9 Kierowanie osób stosujących przemoc domową do programów korekcyjno-edukacyjnych i działań terapeutycznych	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	
	2.10 Podejmowanie działań w kierunku odizolowania osób stosujących przemoc od osób jej doznających, gdy jest to niezbędne	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Sąd	

Cel szczegółowy	Zadanie	Zaangażowane podmioty	Mierniki realizacji
2. Profesjonalne i skuteczne wspieranie osób doświadczających przemocy domowej, jak i stosujących przemoc – c.d	2.11 Kontynuacja działania Kościańskiego Telefonu Zaufania	Ośrodek Pomocy Społecznej	
	2.12 Monitorowanie sytuacji rodzin zmagających się z problemem przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	
3. Zbudowanie wysokiej świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy domowej, jego przyczyn i konsekwencji	3.1 Realizacja kampanii społecznych uświadamiających o problemie przemocy domowej, jego przyczynach, konsekwencjach i istotności reagowania	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, placówki oświatowe	Liczba uczestników działań edukacyjnych i informacyjnych Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych
	3.2 Realizacja działań edukacyjnych i profilaktycznych w szkołach na temat przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, placówki oświatowe	
	3.3 Realizacja działań edukacyjnych z zakresu hejtu, cyberprzemocy, uzależnień od nowych technologii i innych nowoczesnych zagrożeń wśród dzieci i młodzieży	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, placówki oświatowe	
	3.4 Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych na temat przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	

Cel szczegółowy	Zadanie	Zaangażowane podmioty	Mierniki realizacji
3. Zbudowanie wysokiej świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy domowej, jego przyczyn i konsekwencji – c.d.	3.5 Realizacja działań informacyjnych na temat przemocy domowej w sieci, np. z wykorzystaniem mediów społecznościowych	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe	
	3.6 Upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w problemie przemocy domowej, w tym o działalności konkretnych instytucji	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	
4. Zapewnienie wysokiej jakości profilaktyki w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	4.1 Budowanie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, wolnej od agresji, a budującej pozytywne postawy	placówki oświatowe, podmioty kultury i sportu	Liczba uczestników oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do dzieci i młodzieży Liczba uczestników oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do rodzin
	4.2 Organizacja festynów i pikników dla rodzin z dziećmi budujących pozytywne postawy	placówki oświatowe, podmioty kultury i sportu	
	4.3 Promowanie pozytywnych wzorców wychowania, w tym metod wychowawczych bez stosowania przemocy poprzez np. zajęcia warsztatowe dla rodziców	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	
	4.4 Realizacja działań edukacyjnych dla mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży, w zakresie sposobów radzenia sobie z agresją	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	

Cel szczegółowy	Zadanie	Zaangażowane podmioty	Mierniki realizacji
5. Funkcjonowanie efektywnego systemu podmiotów wspierających mieszkańców w problemie przemocy domowej	5.1 Uczestnictwo przedstawicieli podmiotów odpowiedzialnych za reakcję na przemoc domową w szkoleniach podnoszących wiedzę w tym zakresie	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Liczba uczestników szkoleń podnoszących wiedzę w tematyce przemocy domowej
	5.2 Podnoszenie wiedzy nauczycieli i pracowników ochrony zdrowia odnośnie oznak przemocy domowej i sposobów reagowania	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	
	5.3 Zapewnianie wsparcia psychologicznego dla przedstawicieli podmiotów odpowiedzialnych za reakcję na przemoc domową	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	
	5.4 Prowadzenie aktywnej współpracy między różnymi podmiotami odpowiedzialnymi za reakcję na przemoc domową	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	

Cel szczegółowy	Zadanie	Zaangażowane podmioty	Mierniki realizacji
5. Funkcjonowanie efektywnego systemu podmiotów wspierających mieszkańców w problemie przemocy domowej – c.d.	5.5 Utrzymywanie wysokiego poziomu przepływu informacji między różnymi podmiotami odpowiedzialnymi za reakcję na przemoc domową	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	
	5.6 Wspieranie działalności organizacji pozarządowych na rzecz osób dotkniętych przemocą domową i nawiązywanie współpracy z nimi	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	

Źródło: opracowanie własne.

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2024-2030* będzie Zespół Interdyscyplinarny w Kościanie.

8. Odbiorcy

Odbiorcami *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2024-2030* są mieszkańcy Gminy Miejskiej Kościan, a w szczególności:

- osoby doznające przemocy domowej;
- osoby stosujące przemoc domową;
- osoby i rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy domowej;
- świadkowie przemocy domowej;
- dzieci i młodzież;
- przedstawiciele podmiotów, które zajmują się problematyką przemocy domowej, zarówno publicznych, jak i pozarządowych.

9. Źródła finansowania

Źródłami finansowania *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2024-2030* będą przede wszystkim środki własne z budżetu Gminy Miejskiej Kościan, w tym pochodzące z wpływów z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Źródłami finansowania mogą być także fundusze zewnętrzne, w szczególności Fundusze Europejskie, a także pieniądze z programów rządowych i skierowane do instytucji pozarządowych.

10. Monitoring i ewaluacja

Monitoring realizacji *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2024-2030* polega na gromadzeniu i analizie danych dotyczących realizacji określonych w założeniach celów. Pozwala on na sprawdzenie i ocenę skuteczności realizacji działań i ewentualnie ustalenie, jakie należy podjąć środki zaradcze czy nowe działania, by zrealizować postawione cele. Monitorowanie dostarcza także informacji dla przyszłego planowania. Monitoring realizacji *Programu* realizowany będzie z wykorzystaniem zaproponowanych wskaźników.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji postanowień *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2024-2030* realizowana będzie w okresach rocznych oraz na koniec obowiązywania *Programu*. Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring będzie Zespół Interdyscyplinarny w Kościanie. Monitoring *Programu* będzie przeprowadzany w oparciu o gromadzone i analizowane informacje uzyskiwane od realizatorów *Programu*. Sprawozdanie z realizacji *Programu* powinno być zrealizowane do końca kwietnia roku następującego po roku, za który opracowywane jest sprawozdanie. Sprawozdanie roczne będzie składane Burmistrzowi Miasta Kościana. Sprawozdanie końcowe zostanie przedłożone Radzie Miejskiej Kościana.

11. Efekty

Przewidywane efekty realizacji postanowień *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2024-2030* to:

- redukcja liczby przypadków przemocy domowej;
- zwiększenie możliwości wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, jak i osób stosujących przemoc;
- uwrażliwienie mieszkańców na zjawisko przemocy domowej;
- zapobieżenie przypadkom przemocy domowej poprzez działania profilaktyczne;
- podniesienie jakości pracy podmiotów odpowiedzialnych za reakcję na przypadki przemocy domowej.

12. Spis tabel

Tabela 1 Struktura respondentów ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan.....	4
Tabela 2 Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 000 ludności w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2013-2023 [%]	9
Tabela 3 Dane na temat procedury „Niebieskie Karty” w Gminie Miejskiej Kościan.....	14
Tabela 4 Osoby doznające przemocy domowej oraz stosujące przemoc domową w Gminie Miejskiej Kościan – dane z procedury „Niebieskie Karty”	15
Tabela 5 Realizacja Programu – cele szczegółowe, zadania, zaangażowane podmioty i mierniki realizacji	28

13. Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2013-2023 [os.]	8
Wykres 2 Struktura ludności Gminy Miejskiej Kościan w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w 2013 i 2023 roku [%]	9
Wykres 3 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2013-2023 [%]	10
Wykres 4 Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2012-2022 [szt.]	11
Wykres 5 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2018-2023 [szt.]	15
Wykres 6 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2018-2023 [szt.]	16
Wykres 7 Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu przemocy domowej w Kościanie?” wśród respondentów ankiety	17
Wykres 8 Odpowiedzi na pytanie „Czy Pani/Pana zdaniem przemoc domowa to sprawa prywatna i nikt nie powinien się wtrącać?” wśród respondentów ankiety	18
Wykres 9 Odpowiedzi na pytanie „Kto Pana/Pani zdaniem najczęściej stosuje przemoc domową?” wśród respondentów ankiety	18
Wykres 10 Odpowiedzi na pytanie „Kto Pani/Pana zdaniem jest najczęściej ofiarą przemocy domowej?” wśród respondentów ankiety	19
Wykres 11 Odpowiedzi na pytanie „Czy Pan/Pani doświadczył/a lub doświadcza przemocy domowej?” wśród respondentów ankiety	19
Wykres 12 Odpowiedzi na pytanie „Kto był/jest sprawcą doświadczanej przez Pana/Panią przemocy domowej?” wśród respondentów ankiety	20
Wykres 13 Odpowiedzi na pytanie „Co według Pan/i jest najczęstszą przyczyną przemocy domowej?” wśród respondentów ankiety	21
Wykres 14 Odpowiedzi na pytanie „Jaka Pani/Pana zdaniem forma przemocy domowej jest najbardziej powszechna?” wśród respondentów ankiety	21
Wykres 15 Odpowiedzi na pytanie „Dokąd powinna udać się po pomoc osoba doznająca przemocy?” wśród respondentów ankiety	22

Wykres 16 Odpowiedzi na pytanie „Jakie są w Pan/Pani opinii najlepsze formy pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej i sprawcom przemocy domowej?”
wśród respondentów ankiety 23